

отримання згоди МСПУ на усиновлення дитини, що у свою чергу є передумовою для звернення до суду та доказами. Однак зазначена процедура є досить ускладненою, та на практиці кандидати в батьки частіше намагаються оминати її, звертаючись до посередників.

Таким чином, можна зробити висновок що процес та оформлення усиновлення є процедурою не з легких та потребує достатнього часу щоб виконати всі вимоги. Щодо іноземців, які хочуть усиновити дитину, громадянина України, є дещо складним. Іноземці можуть усиновити українську дитину лише після вичерпання національних можливостей її влаштування в сім'ю, переважне право на усиновлення дитини-громадянина України мають іноземці, які є родичами дитини, громадянами держав, з якими Україна уклала договір про надання правової допомоги, подружжя, для здійснення усиновлення іноземцями дитина має пробути не менше одного року на обліку в урядовому органі державного управління з усиновлення й захисту прав дитини, іноземці громадяни не можуть усиновлювати українських дітей віком до одного року. Щодо України, то якщо усиновлювач хоче усиновити дитину, а в цієї дитини є брати та сестри, які також потребують усиновлення, то він повинен усиновити їх усіх.

Бібліографічні посилання:

1. Олійник А. С. Узагальнення практики розгляду судами цивільних справ про усиновлення дітей, позбавлення батьківських прав, встановлення опіки та піклування над дітьми. Судова апеляція. 2009. № 1. С. 136-158.
2. Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 року URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 04.03.2018).
3. Сімейний кодекс України від URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-1> (дата звернення: 11.03.2018).
4. Розгон О. Феномен міжнародного усиновлення. МЕН, № 2. 2011. 11 с.
5. Заборовський В. В. Міжнародне усиновлення дітей: проблемні аспекти. ДВНЗ "Ужгородський національний університет". 2015. №1. С. 69.

Чепеляк К.В.

курсант 2 курсу ФПФОДР-641
ДДУВС

Науковий керівник:

Круглова О.О.

т.в.о. завідувача кафедри цивільного
права та процесу ФПФПКП ДДУВС,
к. ю.н, доцент, підполковник поліції

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СФЕРІ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ**

Життя та здоров'я людини ще з давніх-давен було найбільшою цінністю людства. Філософи неодноразово наголошували на тому, що до основних потреб людини варто віднести фізіологічні, а вже потім духовні тощо. Такі потреби в ієрархії домінують над іншими, а саме тому мають бути задоволені в першу чергу. З цього випливає те, що з народження й до самої смерті людина виступає суб'єктом медичних правовідносин, і від помилок, які можуть мати місце залежить не тільки її здоров'я, але і найцінніше – життя.

Актуальність даної теми полягає у тому, що на сучасному етапі реформування медицини кількість медичних помилок все ж зростає. Питання медичної помилки є одним із спірних і проблемних у наці медичного права. На жаль, судова практика, де розглядаються справи про медичні помилки є тому підтвердженням.

Питання медичних помилок протягом століть цікавило не лише медиків, а й правників. Проте в різні часи існувало різне ставлення лікарів до таких помилок. В одних випадках медики ладні були покінчити життя самогубством, та понести будь-яке покарання, а в інших заперечували вину та будь-яку відповідальність за помилку у своїх діях.

Варто наголосити на тому, що дана тема не є новою, до неї неодноразово звертались вітчизняні вчені, розглядаючи інститут відшкодування шкоди, яка була завдана внаслідок медичного втручання. Серед таких правників можна виділити : С. В. Антонова, Р. Ю. Гревцова, О. В. Крилова, Р. А. Майданика, І. Я. Сенюту, С. Г. Стеценко та інших.

Про медичні помилки згадувалося ще в перших джерелах права: Законах вавилонського царя Хамурапі та Законах XII таблиць. За часів царя Хамурапі за смерть хворого лікарю відрубали руку, відрізали язик, виколювали очі [1, с. 159].

На сьогоднішній день законодавство нашої держави, що регулює взаємовідносини пацієнта і лікаря, базується на Конституції України та Законі України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Так, відповідно до ст. 80 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» особи, винні у порушенні законодавства про охорону здоров'я, несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з законодавством [2].

На сьогодні, найпоширенішою відповідальністю медичних працівників за правопорушення, що виникають у професійній діяльності є цивільно-правова відповідальність.

Зрозумілим є те, що цивільно-правова відповідальність виступає складовим елементом юридичної відповідальності, що виникає у разі порушення майнових або особистих немайнових благ громадян, що полягає в необхідності відшкодування шкоди (майнової та моральної) у сфері охорони здоров'я.

Підставою для цивільно-правової відповідальності є наявність у діяннях медичного працівника, який перебуває з лікувальним закладом у трудових

правовідносинах, складу цивільного правопорушення. Ці підстави визначаються Цивільним кодексом України [3].

Варто зазначити, що цивільно-правова відповідальність може настати лише за наявності таких складових елементів як: протиправна поведінка, заподіяна шкода, причинний зв'язок між протиправною поведінкою та настанням наслідків, і також виділяють вину медичних працівників.

Розглядаючи детальніше окремий елемент цивільно-правової відповідальності такий як шкода, можна виділити певні особливості. По-перше, заподіяну шкоду не можна повернути в натурі, тобто повернути в попередній стан. У даному випадку відшкодування шкоди здійснюватиметься шляхом грошової компенсації, куди входить втрачений заробіток потерпілим у зв'язку з ушкодженням здоров'я, витрати пов'язані з харчуванням, а також догляд за пацієнтом та власне лікуванням.

Отже, в цій ситуації збитками будуть не лише ті витрати, яких пацієнт зазнав у результаті пошкодження здоров'я, а й доходи, які він міг одержати у повсякденному житті. Головною особливістю є те, що дані витрати мають бути підтвержені документально.

Не менш важливим елементом, що входить до складу цивільно-правової відповідальності є вина медичних працівників. Така вина може виступати як у формі умислу, так і у формі необережності.

Говорячи про умисел, має місце усвідомленість медичним працівником дій, а також бажання настання негативних наслідків для пацієнта. Необережність має місце у тому випадку, якщо медичний працівник передбачав настання негативних наслідків, проте легковажно розраховував на їх відвернення, хоча повинен був і міг передбачити такі наслідки. В будь-якому випадку, аби звільнити працівника від відшкодування шкоди має бути доведений факт відсутності вини.

Отже, підсумовуючи вищенаведене можна дійти висновку, що цивільно-правова відповідальність у сфері надання медичних послуг може наставати при наявності загальних умов відповідальності.

Медичний працівник повинен нести шкоду не за саму лікарську помилку, а за шкоду, яка була завдана у результаті такої помилки. Доречно зазначити, що слід пам'ятати про те, що лікувальна діяльність не є однорідною, тобто вона є джерелом підвищеної небезпеки.

Україна як правова держава знаходиться на етапі реформування визначальних сфер життя суспільства, а саме тому законодавство у сфері відшкодування шкоди у сфері медичного втручання містить деякі прогалини та суперечності, які слід усувати та розробляти більш дієві механізми захисту населення від медичних помилок.

Бібліографічні посилання:

1. Эльштейн Н.В. Диалог о медицине. Таллин: Валгус, 1986. 256 с.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-ХІІ. ВВР. 1993. № 4. Ст. 19.

3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. №40-44. С. 356.

Штирхунова А. Д.

курсант 2-го курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування ДДУВС;

Науковий керівник:

Круглова О.О.

т.в.о. завідувача кафедри цивільного
права та процесу факультету
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції ДДУВС, кандидат
юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА В УКРАЇНІ

Завдяки розвитку наукових технологій для вирішення проблеми безпліддя з'явилася можливість застосовувати допоміжні репродуктивні технології (далі – ДРТ). Одним із різновидів яких є сурогатне материнство, коли жінка віддає дев'ять місяців свого життя, щоб подарувати щастя материнства іншій родині. Останнім часом тема сурогатного материнства стала предметом постійних обговорень. Через певні етичні, моральні й релігійні переконання висловлюються різні думки як на захист даного методу, так і за його категоричну заборону.

Забезпечення сурогатного материнства є одним із законодавчо найскладніших питань у галузі сімейного права. Його актуальність обумовлена відсутністю достатнього нормативного регулювання здійснення процедури сурогатного материнства в Україні, та необхідністю вирішити проблеми, що виникають на практиці при його.

У ч. 7 ст. 281 Цивільного кодексу України закріплено право на проведення ДРТ, де зазначено: «Повнолітні жінка або чоловік мають право за медичними показаннями на проведення щодо них лікувальних програм допоміжних репродуктивних технологій згідно з порядком та умовами, встановленими законодавством» [1].

До нормативно-правових актів, якими регулюється ДРТ в Україні, також належать Сімейний кодекс України, а саме ст. 123, де регламентовано визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій [2].

У Наказі Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні» від 09 вересня 2013 р. № 787 (далі – Наказ МОЗ № 787), дано визначення поняття ДРТ, а також передбачені необхідні умови для здійснення сурогатного (замінного) материнства, алгоритм дій, протипоказання для проведення ДРТ методом сурогатного материнства та обсяг обстеження пацієнтів. У Наказі